

Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Derslerindeki Mutluluk Düzeyleri ve Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi

Abdullah Yavuz AKINCI¹, Ali ÖNDER²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor derslerindeki mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma, nicel araştırma modeline göre tasarlanmış olup, betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini ortaokul öğrencileri, örneklemini ise Isparta ili Uluborlu ilçesi Çakır Hasan Ortaokulu ve Uluborlu İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada ölçme aracı olarak Uğraş ve Serbes (2019) tarafından geliştirilmiş olan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Mutluluk Düzeyi Ölçeği ve Koç (2013) tarafından geliştirilmiş olan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeğinden faydalanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve çözümlenmesi için SPSS 29.0 paket programından yararlanılmıştır. Bu çalışmada, bağımsız grupların ikili karşılaştırmalarında, iki bağımsız grubun ortalamaları arasındaki farkları ortaya çıkarmak için t-testi, ikiden fazla değişkeni karşılaştırmak için tek yönlü ANOVA ve gruplar arasındaki farklılıkları açıklamak için Bonferroni testi kullanılmış ve $p=.05$ anlamlılık düzeyi varsayılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulguları doğrultusunda mutluluk düzeyinin ortalamasının altında, sportmenlik davranış alt boyutlarından uygun davranışlar sergilemenin yüksek, uygunsuz davranışlardan kaçınmanın ortalama ve beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışı toplam puanının ise ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik toplam puanında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, Beden eğitimi ve spor dersi, Mutluluk düzeyi, Sportmenlik davranışı

ABSTRACT

Investigation of Happiness Levels and Sportsmanship Behaviors of Secondary School Students in Physical Education Lessons

Purpose: In this study, it was aimed to examine the happiness levels and sportsmanship behaviors of secondary school students in physical education classes.

Method: The research was designed according to the quantitative research model and the descriptive survey method was used. While the universe of the research was composed of secondary school students, the sample was formed by students of Çakır Hasan Secondary School and Uluborlu İmam Hatip Secondary School in Uluborlu district of Isparta province by using easily accessible sampling method. The Physical Education Lesson Happiness Level Scale developed by Uğraş and Serbes (2019) and the Physical Education Class Sportsmanship Behavior Scale developed by Koç (2013) were used as measurement tools in the research. SPSS 29.0 package program was used for statistical analysis and analysis of the data. In the study, T test was applied in independent groups in pairwise comparisons to reveal the differences between the means of two independent groups, one-way anova was used to

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/Türkiye. ORCID: 0000-0002-3808-6730, abdullahakinci@sdu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta/Türkiye. alionderunsal32@gmail.com

compare three or more variables, and the Bonferroni test was used to determine the difference between groups, and the significance level was taken as $p=.05$.

Results: In line with the research findings, it has been determined that the level of happiness is below the average, exhibiting appropriate behaviors from the sub-dimensions of sportsmanship behavior is high, avoiding inappropriate behaviors is average, and the total score of sportsmanship behavior in the physical education lesson is below the average.

Conclusion: While no significant difference was found in the total scores of the scale of happiness levels and sportsmanship behaviors according to the gender and class variables, a significant difference was found in the happiness levels and sportsmanship total score according to the licensed sporting status variable.

Keywords: Secondary school, Physical education lesson, Happiness level, Sportsmanship behavior

GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor dersleri, çocuklar için yapılandırılmış ve düzenli fiziksel aktivite sağlarken (Calahorro-Cañada ve ark., 2017), aynı zamanda ergenlik döneminde fiziksel aktivite alışkanlığını da etkileyen önemli bir etmendir (Lagestad ve ark., 2018). Beden eğitimi ve spor; çocuklarda fiziksel, ruhsal, sosyal ve ahlaki gelişim sağlayan; beraberlik ve birlikte hareket edebilme duygusunun aşılmasını sağlayan bütünleştirici bir güçtür (Göral ve Akıncı, 2023). Beden Eğitimi ve spor dersleri, çocukları ve gençleri fiziksel olarak daha aktif hale getirmeye yardımcı olarak, onları hareketli bir yaşamın faydaları konusunda bilinçlendirir (Meyer ve ark., 2013). Fiziksel aktivitenin bilinen faydalarının yanında, orta ila şiddetli fiziksel aktivite ile uğraşan çocuk ve ergenlerde, kronik sağlık sorunlarının gelişme riski daha düşüktür (Janssen ve Leblanc, 2010). Fiziksel inaktivite ise beraberinde kalp, solunum, kanser, obezite ve diyabet gibi birçok sağlık problemini beraberinde getirdiği belirtilmektedir (Özdiç, 2021; Yılmaz ve Atay, 2021). Aktif bir yaşam tarzı ve yaşam boyu hareket etmekten zevk almak, beden eğitiminin temel amacı olup mutlu olabilmenin önemli göstergesi olarak görülmektedir. Hassandra vd. (2003), okullardaki beden eğitimi ve spor derslerinin, yetişkinlikte fiziksel aktiviteyi teşvik etmede önemli olabileceğini belirtmiştir. Kalajas-Tilga vd. (2020)'nin ifadesiyle ergenlerin günlük fiziksel aktivitelerini artırmak için beden eğitimine yönelik içsel motivasyonlarını artırmaya özel olarak odaklanılması gerekmektedir. Delextrat vd. (2020) ise aktivite tipinin beden eğitimindeki fiziksel aktivite yoğunluğu ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir.

Mental esenliğin pozitif bir bileşeni olarak mutluluk, genel olarak, bireyin genel esenliğini yansıtan zevk ve memnuniyetle karakterize edilen öznel bir ruh hali olarak tanımlanır (Veenhoven 2010). Mutluluk, öğrenme sırasında ve kişilerarası ilişkilerinde yaşadıklarına dayalı olarak öğrencilerin kendileri hakkındaki inançlarını ve kapsamlı okul yaşamlarını değerlendirmelerini açıklayan bilişsel ve duyuşsal bir faktördür (Song, 2011).

Okul mutluluğu, algılanan esenlik, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu gibi kavramları kapsar. Okulda algılanan mutluluk duygusunun öğrencilerin okul hayatını, sağlık sorunlarını ve ileriki yaşamlarını etkilediği bilinmektedir. İnsanların mutluluğu hayatlarının en temel amaçlarından biri olarak görmeleri (Diener ve Seligman, 2004), mutluluğun sağlığa faydalarını vurgulayan geniş bir literatürün ortaya çıkmasını sağlamıştır. Fiziksel aktivitenin ruh sağlığı üzerindeki faydaları iyi bir şekilde belgelenmiş olup depresyon, kaygı ve stresi etkili bir şekilde azalttığını gösteren çok sayıda çalışma vardır (Yılmaz ve ark., 2021; Ströhle, 2009). Örneğin, 15 yıllık bir takip çalışması, daha yüksek mutluluk düzeylerinin daha düşük ölüm ve hastalık oranlarıyla ilişkili olduğunu öne sürmektedir (Koopmans ve ark., 2010). Bununla bağlantılı olarak Fransa, Kanada ve Birleşik Krallık gibi bazı ülkeler, ulusal ilerlemenin bir göstergesi olarak ulusal mutluluk endeksine dahil etmişlerdir (Ghent, 2011).

Mevcut araştırmalar özerklik, yeterlilik ve aidiyet için psikolojik ihtiyacın gerekli görüldüğü beden eğitiminde, kendi kaderini tayin etmenin özellikle motivasyon üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermiştir (Ryan ve Deci, 2007; Bozguney, 2021). Kendi kaderini tayin teorisi, Beden Eğitiminde etkinlik, mutluluk, yeterlilik ve ustalık duyguları, esenlik ve memnuniyet düzeyinin, kendi kaderini tayin etme ile artırılabilirliğini ileri sürmektedir (Deci ve Ryan, 2000).

Beden Eğitiminde özerkliğe öğrenci perspektifinden yapılan çeşitli araştırmalar, bu özerkliğin öğrencilerin mutluluğunu ve memnuniyetini bağımlılıkları bulunmadığı zaman olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir (Lonsdale ve ark., 2013; Bozguney ve Can, 2023). Ntoumanis'in (2005) bulguları, öğretmenlerin öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarını desteklemeyi başarmaları halinde, öğrencilerin mutluluğunu olumlu yönde etkilediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca (Lagestad, 2017), özerkliğin öğrencilerin mutluluğunu ve memnuniyetini olumlu yönde etkileyebileceğini, ancak bu değişkenler arasındaki ilişkiyi ve ek seçenekler sağlamayı ölçmediklerini göstermektedir.

Mutlulukla ilişkili faktörler arasında, fiziksel aktivite, giderek artan bir ilgi görmekte olup, büyük bir popülasyona dayanan kesitsel çalışmalar, fiziksel aktivitenin mutlulukla ilişkili olduğunu göstermiştir (Lathia ve ark., 2017; Richards ve ark., 2015). Bazı incelemeler, fiziksel aktivitenin mutlulukla önemli bir korelasyonu olabileceğini ve mutluluk üzerindeki etkilerinin araştırılmasının çok umut verici bir araştırma alanı olacağını göstermektedir (Diener ve Tay, 2012). Bu tür bir araştırmanın ayrıca, sağlığın teşviki ve geliştirilmesi modellerinin fiziksel aktivite alanında uygulanması için yeni kanallara olanak sağlayacağı düşünülmektedir (Huppert, 2009).

İlköğretim okullarının ana hedeflerinden biri, çoğulcu bir toplumun ortak değerleri olarak insan haklarını güçlendirmek ve sonuç olarak öğrencileri demokratik bir toplumda etkin vatandaşlık uygulamasına hazırlamaktır (Bolivar ve Luego, 2019). Buna dayanarak, açık bir alanda öğrenciler arasındaki kişilerarası ve sosyal etkileşimlere ilişkin benzersiz özelliklerinden dolayı beden eğitimi ve spor dersleri, bu değerlerin gelişimi için en uygun ortamı sağlamaktadır (Sánchez-Oliva ve ark., 2014). Bu amaca ulaşmak için derslerde, sportmenlik (Bolter ve ark., 2018) gibi farklı göstergelerle ölçülen sportif davranışların sergilenmesinde (Schwamberger ve Curtner-Smith, 2019) kademeli olarak belirtilen öğrencilerin genel olarak etik ve ahlaki boyutlarının gelişimine odaklanır (Burgueño ve ark., 2020; Harvey ve ark., 2014; Kirk, 2013).

Geleneksel çok aktiviteli üniteler yoluyla sportmenliği geliştirmeyi amaçlayan Beden Eğitimi ve spor dersleri, öğrenciler tarafından sergilenen sportmenlik düzeyini geliştirme olasılığını öne sürdükleri için umut verici olmuştur. Literatürde yer alan bazı çalışmalar, fair-play ikilemlerinin (Gibbons ve Ebbeck, 1997), tartışma gruplarının (Lamoneda ve Huertas, 2017) veya problem çözme etkinliklerinin (Balaguer-Vives, 2017) dahil edilmesi yoluyla sportmenlik seviyesinde bir artış olduğunu belirtmektedir. Bazıları ise öğretim etkinliklerinde seçim yapma, yeniden öğretim stillerini kullanma ve öğrencilerin işbirlikçi etkinliklere katılmalarını zorunlu tutma konusunda da etkili olduğunu göstermiştir (Gil-Madrona ve ark., 2016).

Öğrenciler için sportmenliği teşvik eden Beden Eğitimi müfredatı, pedagojik modellerin uygulanmasında Beden Eğitimi öğretmenleri için bir zorluk teşkil etmektedir (Kirk, 2013). İlköğretim beden eğitimi ve spor dersleri bağlamında en yaygın kullanılan modellerden biri spor eğitimidir. Bu model tabanlı uygulama, okul beden eğitimi (Siedentop ve ark., 2020) bağlamında erkekler ve kızlar için otantik, eğitici açıdan zengin spor deneyimleri sağlamak için tasarlanmıştır (Layne ve Hastie, 2016).

Literatürde yer alan araştırmalar, beden eğitimi ve spor derslerinin öğrenciler için öğretimsel faydalarını ve olumlu eğitimsel etkilerini geniş çapta ortaya koymaktadır (Araujo ve ark., 2014; Bessa ve ark., 2019; Evangelio ve ark., 2018). Öğrencilerde sportmenlik üzerinde beden eğitimi ve spor derslerinin etkisini inceleyen çalışmalarla ilgili olarak Hastie ve Sharpe (1999), adil oyun anlayışının ilköğretim öğrencilerinde sorumluluk ve olumlu sosyal davranışlar geliştirebileceğini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, Vidoni ve Ward (2009), öğrencilerde aktif katılımı geliştirdiğini ve ilköğretim öğrencileri arasında hem öğretim faaliyetlerinde bekleme süresini hem de görev dışı davranışları azalttığını, sene başı

ile sene sonu arasında olumlu davranışların sayısında bir artış olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde, Perlman ve Karp (2010), sportmenlik ve kaynaşmaya ortaklaşa odaklanan müfredat sayesinde, ilköğretim öğrencilerinin özerklik, yeterlilik ve kendi kaderini tayin etme motivasyon düzeylerinde bir artış olduğunu rapor etmişlerdir.

Öğrencilerin bakış açısıyla bu çalışma, beden eğitimi ve spor derslerinin, öğrencilerin mutluluğunu ve sportmenlik davranışlarını ne ölçüde etkilediğini ortaya koyacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmanın amacı, betimsel tarama yöntemi kullanılarak mevcut duruma açıklık getirmektir. Geçmiş veya mevcut durumları tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımları, tanımlayıcı araştırma modelleri olarak bilinir. İlgilenilen olaylar, kişiler ve nesnelere sade bir dille anlatılmaya çalışılır, değiştirmek veya etkilemek için hiçbir çaba gösterilmez (Karasar, 2004).

Katılımcılar

Çalışmaya 2022-2023 eğitim öğretim yılında Isparta Uluborlu İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören 673 öğrenci arasından tesadüfi yöntem (Çingir, 1994) ile seçilmiş 236 öğrenci katılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	118	50,0
	Erkek	118	50,0
Sınıf	5	67	28,4
	6	64	27,1
	7	57	24,2
	8	48	20,3
Lisanslı SY Durumu	Evet	66	28,0
	Hayır	170	72,0

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların %50'si erkek iken, %50'sinin kadın olduğu görülmüştür. Sınıf seviyesine göre %28,4'ünün 5. Sınıf, %27,1'inin 6. Sınıf, %24,2'sinin 7. Sınıf ve %20,3'ünün 8. Sınıf olduğu görülmektedir. %28'inin lisanslı olarak spor yaparken, %72'sinin lisanslı olmadığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Veriler 3-28 Nisan 2023 tarihleri arasındaki süreçte toplanmıştır. Uluborlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Makam onayına istinaden okullar ziyaret edilerek Okul İdaresi tarafından veli izin formları velilere iletilmiş, takip eden süreçte okullar ziyaret edilerek çalışmaya

katılan gönüllü 236 öğrencinden kişisel bilgi formu ile beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçeklerini doldurmaları istenmiştir.

Kişisel bilgi formu; Çalışmaya katılan ilkokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf, lisanslı spor yapma durumu, anne ve baba eğitim durumlarını içeren beş soru uygulanmıştır.

Beden Eğitimi Dersi Mutluluk Düzeyi Ölçeği; Uğraş ve Serbes (2019) tarafından geliştirilmiş olan ölçek, beden eğitimi ve spor derslerindeki mutluluk düzeylerini belirlemeyi hedefleyen bir ölçektir. 5'li likert skalasında puanlanan ve tek alt boyutlu olan ölçek toplam 9 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin açıkladığı varyans oranının %43,861 olduğu tespit edilmiş, DFA sonuçları kabul edilebilir referans aralıklarında olduğu anlaşılmış olup, Cronbach Alpha değerinin .857 olduğu tespit edilmiştir.

Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği; Koç (2013) tarafından geliştirilen ölçek, beden eğitimi ve spor derslerindeki sportmenlik davranışlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. 5'li likert skalasında puanlanan ölçek, Uygun Davranışlar Serileme ve Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliği için açımlayıcı, doğrulayıcı faktör analizleri ve madde-toplam korelasyonu, güvenirliği için ise iç tutarlık katsayısına ve Pearson Momentler Çarpım korelasyonuna bakılmıştır. Veriler SPSS 15 ve LISREL 8,7 programlarında değerlendirilmiş olup, Cronbach Alpha katsayısı ,85 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Aşağıda katılımcıların cevaplarının çarpıklık ve basıklık değerleri ile Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo2. Çarpıklık-Basıklık ve Kolmogorov-Smirnov Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	N	Çarpıklık	Basıklık	p
Mutluluk Toplam	236	1,578	2,871	,001
Uygun Davranışlar Sergileme	236	-,626	-,083	,001
Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma	236	1,296	1,066	,001
Sportmenlik Toplam	236	,347	1,740	,001

Tablo 2'de çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 aralığında olduğu gözlenmiştir. Literatürde Jondeau ve Rockinger'e (2003) göre alt boyutların çarpıklık ve basıklık katsayıları ± 3 arasında değişiyorsa normal dağılım parametrelerini karşılamaktadır. Bu bilgilerle dayanarak parametrik istatistiksel analiz testi kullanılmasına karar verilmiştir. Bu çalışmada ikili değişkenlerin bağımsız testi için t-testi ve ikiden fazla değişken için parametrik istatistiksel analiz testlerinden biri olan Anova testi kullanılmış, hangi grupların anlamlı derecede farklı olduğunu belirlemek için ise Bonferroni testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 3. Ölçeklerden elde edilen puanların betimsel istatistiği

	N	Min	Max	X±Ss
Mutluluk Toplam	236	9,00	45,00	15,038±7,115
Uygun Davranışlar Sergileme	236	14,00	55,00	41,835±8,769
Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma	236	11,0	51,0	20,500±9,208
Sportmenlik Toplam	236	30,0	99,0	62,335±10,138

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Dersi Mutluluk Düzeyi toplamının 15,038+7,115, Beden Eğitimi ve spor Dersi Sportmenlik Davranış alt boyutlarından Uygun Davranışlar Sergilemenin 41,835+8,769, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınmanın 20,500+9,208 ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sportmenlik Davranışı toplam puanının ise 62,335+10,138 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının cinsiyete göre incelenmesi.

	Cinsiyet	N	X±Ss	t	P
Mutluluk Toplam	Kadın	118	15,728±6,186	1,495	,130
	Erkek	118	14,348±7,902		
Uygun Davranışlar Sergileme	Kadın	118	42,983±8,232	2,025	,048
	Erkek	118	40,686±9,166		
Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma	Kadın	118	18,500±7,670	-3,411	,002
	Erkek	118	22,500±1,168		
Sportmenlik Toplam	Kadın	118	61,483±8,792	-1,292	,207
	Erkek	118	63,186±1,299		

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının cinsiyet değişkenine göre, Uygun Davranışlar Sergileme alt boyutunda kadınlar yönünde, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma alt boyutunda ise erkekler yönünde anlamlı farklılık tespit edilirken, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Katılımcıların mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının sınıflara göre incelenmesi.

	Sınıf	N	X±Ss	f	p	Bonferroni
Mutluluk Toplam	5 ^a	67	13,896±7,293	2,000	,115	
	6 ^b	64	16,406±7,480			
	7 ^c	57	15,790±6,430			
	8 ^d	48	13,917±6,909			
Uygun Davranışlar Sergileme	5 ^a	67	44,000±8,526	7,641	,001	
	6 ^b	64	44,313±7,413			b>c
	7 ^c	57	37,772±9,363			b>d
	8 ^d	48	40,708±8,346			
Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma	5 ^a	67	19,075±8,145	3,606	,014	d>b
	6 ^b	64	18,484±7,864			d>a
	7 ^c	57	22,333±11,094			

	8 ^d	48	23,000±9,074		
	5 ^a	67	63,075±8,698		
Sportmenlik	6 ^b	64	62,516±7,852		
Toplam	7 ^c	57	60,105±13,759	1,344	,261
	8 ^d	48	63,708±9,523		

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının sınıf değişkenine göre, Uygun Davranışlar Sergileme alt boyutunda 6 ile 7 yaş ve 6 ile 8 yaş arasında, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma alt boyutunda ise 8 ile 6 yaş ve 8 ile 5 yaş arasında anlamlı farklılık tespit edilirken, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Katılımcıların mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının lisanslı Spor Yapma durumlarına göre incelenmesi.

	LSYD	N	X±Ss	t	P
Mutluluk Toplam	Evet	66	13,424±7,012	-2,198	,028
	Hayır	170	15,665±7,075		
Uygun Davranışlar Sergileme	Evet	66	43,606±7,530	2,117	,041
	Hayır	170	41,147±9,133		
Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma	Evet	66	21,606±9,551	1,151	,273
	Hayır	170	20,070±9,064		
Sportmenlik Toplam	Evet	66	65,212±8,591	2,755	,004
	Hayır	170	61,218±10,490		

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre, mutluluk toplam puanında lisanslı spor yapmayanlar yönünde, sportmenlik ölçeği uygun davranışlar sergileme alt boyutunda ve sportmenlik toplam puanında lisanslı spor yapanlar yönünde anlamlı farklılık tespit edilirken, uygunsuz davranışlardan kaçınma alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

TARTIŞMA

Elde edilen verilere göre katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Dersi Mutluluk Düzeyi toplamının ortalamasının altında, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sportmenlik Davranış alt boyutlarından Uygun Davranışlar Sergilemenin yüksek, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınmanın ortalama ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi Sportmenlik Davranışı toplam puanının ise ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızın aksine Yücekaya (2020), Uğraş ve Güllü (2020) ise beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Certel vd. (2020), çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışları iyi veya yüksek düzeyde iken, Kayışoğlu ve ark., (2015) yüksek düzeyde olduğu belirlemişlerdir. Karafil ve ark., (2017) 10-15 yaş ortaokul öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada ise öğrencilerin orta derecede sportmenlik davranışları sergilediklerini belirtmektedir. Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor

dersi mutluluk düzeylerinin ve sportmenlik davranışlarının yüksek olmasının, derse karşı olumlu tutum beslemelerinden, düşük olmasının ise öğretmen yaklaşımı, saha, tesis ve malzeme imkanlarının yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının cinsiyet değişkenine göre, Uygun Davranışlar Sergileme alt boyutunda kadınlar yönünde, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma alt boyutunda ise erkekler yönünde anlamlı farklılık tespit edilirken, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Anlamlılığın uygun davranışlar sergileme alt boyutunda kadınlar lehinde iken, uygunsuz davranışlardan kaçınma alt boyutunda erkekler lehinde olduğu anlaşılmıştır. Gürsoy vd. (2020), Yücekaya (2020), Şentürk (2019), Aybek vd. (2011), Taşgın ve Tekin (2009) ise mutluluk düzeyinin erkekler yönünde anlamlı olduğunu belirtmiştir. Çolak (2018) ile Şirin ve Ulaş (2015) ise araştırmalarında kadınların mutluluk ölçeğinden aldığı puanların daha yüksek çıktığını rapor etmişlerdir. Certel vd. (2020), Ekinci (2018), Özdemir (2019) ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada uygun davranış sergileme ve uygunsuz davranıştan kaçınma alt boyutlarında kız öğrencilerinin sportmenlik davranış puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Karafil ve ark., (2017), Türkmen ve Varol (2015) ile Kural (2022) ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek sportmenlik puan ortalamasına sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Sağın ve Akbuğa (2019) ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığını ifade etmiştir. Mutluluk düzeyi ve sportmenlik davranışlarındaki anlamlılığın erkekler yönünde olmasının, erkek öğrencilerin fiziksel aktivitelere kadınlara göre daha fazla katılma imkânı bulmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının sınıf değişkenine göre, Uygun Davranışlar Sergileme alt boyutunda 6 ile 7 yaş ve 6 ile 8 yaş arasında, Uygunsuz Davranışlardan Kaçınma alt boyutunda ise 8 ile 6 yaş ve 8 ile 5 yaş arasında anlamlı farklılık tespit edilirken, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmamızı destekler nitelikte Kural (2022), Certel vd. (2020), Nas (2019) ve Kayışoğlu ve ark., (2015) tüm alt boyut ve toplamda anlamlı bir fark bulunmadığını rapor etmiştir. Yücekaya (2020), Canlı (2013), Altay ve Özdemir (2006), Hünük (2006) mutluluk düzeylerinde 5, 6 ve 7. sınıfların 8. sınıf öğrencilerine göre mutluluk düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Türkmen ve Varol, (2015), çalışmalarında, sınıf seviyesi arttıkça anlamlı farklılık olmamasına rağmen sportmenlik davranışında düşme olduğunu, Kayışoğlu ve ark., (2015) da ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi açısından sportmenlik davranış puanları arasında anlamlı bir

farklılığın olmadığını vurgulamışlardır. Yılmaz ve ark., (2017) ile Koç ve Karabudak (2017) ise araştırmalarında 8. sınıf öğrencilerinin alt sınıflara göre sportmenlik puanlarının anlamlı derecede düşük olduğunu belirtmişlerdir. Genç ve ark., (2019), Ekinci (2018) ve Tekeli (2017) ise çalışmalarında anlamlı bir farklılık bulunduğunu belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi çalışma sonuçları alan yazını desteklemektedir. Literatürdeki farklı sonuçların öğrencilerin stres düzeyi yükseldikçe mutluluk düzeylerinin düşmesinden, beden eğitimi ve spor ders içeriğinin ve yapısının sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin beklentilerini karşılayamamasından, yaş ilerledikçe öğrencilerin derse karşı tutum, ilgi ve beklentilerinin farklılaşması ve bu beklentilere yönelik ders içeriklerinin öğrencilere sunulmaması sebeplerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışlarının lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre, mutluluk toplam puanında lisanslı spor yapmayanlar yönünde, sportmenlik ölçeği uygun davranışlar sergileme alt boyutunda ve sportmenlik toplam puanında lisanslı spor yapanlar yönünde anlamlı farklılık tespit edilirken, uygunsuz davranışlardan kaçınma alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Kural (2022), Sarıca (2019), Altun ve Güvendi (2019) Erden ve Özmütlu (2017) ve Sarıca (2019) tüm alt boyut ve toplamda sportmenlik davranışları açısından anlamlı bir fark bulunmadığını, Certel vd. (2020), Yücekaya (2020) lisanslı spor yapan öğrencilerin puanlarının yüksek olduğunu rapor etmiştir. Karafil ve ark., (2017) da araştırmalarında, lisanslı olan öğrencilerin sportmenlik davranışının lisanslı olmayan öğrencilere göre yüksek olduğunu tespit etmiştir. Saygılı ve ark., (2015) ise, lisanslı olan öğrencilerin olmayanlara göre dışadönüklük ve sorumluluk gibi olumlu kişilik özelliklerine daha fazla sahip olduklarını bulmuşlardır. Ekinci (2018) ve Kural (2022) ise öğrencilerin lisanslı olmaları ile sportmenlik davranışları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmediğini belirtmiştir. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan iki farklı çalışmada ise, Başaran ve ark., (2017) kurallara ve yönetime saygı ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunurken, sosyal normlara uyum ve rakibe saygı boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmadığını, Başar ve Sarı (2018) Uğurlu ve Şakar (2015) Okut (2017), Hazar (2019), Akandere vd. (2009), Şenel ve Yıldız (2016) bireysel ve takım sporu yapan öğrencilerin, sportmenlik davranışlarına daha eğilimli olduğunu belirtmişlerdir. Sonuçların farklı çıkmasının nedeninin örneklem gurubundan kaynaklandığı söylenebilir. Bu durumun sosyal, müsabaka ve rekabet ortamlarının dolayısıyla kurallı spor yapmanın öğrencilerin mutluluk düzeyi ve sportmenlik davranışlarını etkilemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ

Araştırmamızda ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor derslerindeki mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları incelenmiştir. Sonuç olarak mutluluk düzeyinin ortalamasının altında, sportmenlik davranış alt boyutlarından uygun davranışlar sergilemenin yüksek, uygunsuz davranışlardan kaçınmanın ortalama ve beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışı toplam puanının ise ortalamasının altında olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranışları ölçek toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, lisanslı spor yapma durumu değişkenine göre, mutluluk düzeyleri ve sportmenlik toplam puanında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Öneriler

Çalışmamızda kadın ve erkek öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve sportmenlik davranış puanları ölçek toplamında anlamlılık tespit edilmezken, sportmenlik davranışı ölçek alt boyutlarında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda ölçek toplamı ile alt boyutlar arasındaki farklılığın sebebi araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Baştuğ, G. & Güler, E. D. (2009) Ortaöğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3 (1), 59-68.
- Altay, F. ve Özdemir, Z. (2006). Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim 1.Kademesinde Öğrenim Gören 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Altun, M. & Güvendi, B. (2019) Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. i-International Journal of Society Researches, 11 (18), 2226- 2240.
- Araujo, R.; Mesquita, I.; Hastie, P.A. (2014). Review of the status of learning in research on Sport Education: Future research and practice. J. Sport Sci. Med., 13, 846-858.
- Aybek, A., İmamoğlu, O. ve Taşmektepligil, M. Y. (2011). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi ve Ders Dışı Etkinliklerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 2(2), 51-60.
- Balaguer-Vives, J. (2017). Study of a core skill factor through the z game. Apunt. Educ. Física Deporte, 128, 48-63.
- Başar, S. ve Sarı, İ. (2018). Düzenli Egzersizin Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik İyi Oluş Üzerine Etkisi. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5 (3), 25-34.
- Başaran Z, Erdoğan RB, Körmükçü Y, Adalı H. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin fair-play anlayışlarının incelenmesi. Journal of Physical Education and Sports Studies, 9(1), 35-43.

- Bessa, C.; Hastie, P.A.; Araújo, R.; Mesquita, I. (2019). What do we know about the development of personal and social skills within the sport education model: A systematic review. *J. Sport. Sci. Med.*, 18, 812–829.
- Bolivar, A.; Luego, F. (2019). Restablecer una formación ética y cívica común [Reestablishing a common ethical and civic education]. *Cuad. Pedag.*, 495, 6–9.
- Bolter, N.D.; Kipp, L.; Johnson, T. (2018). Teaching sportsmanship in physical education and youth sport: Comparing perceptions of teachers with students and coaches with athletes. *J. Teach. Phys. Educ.*, 37, 209–217.
- Bozgüney, R. (2021). *Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Liderlik Düzeyleri Ve Özgünlükleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Bozgüney, R., & Can, B. (2023). Examination of Smoking Addiction According to Some Variables in Sports Sciences Faculty Students. *KOSALB International Journal of Human Movements Science* (e-ISSN: 2958-8332), 2(1), 48-53.
- Burgueño, R.; Macarro-Moreno, J.; Sánchez-Gallardo, I.; Lirola, M.-J.; Medina-Casaubón, J. (2020). Analysis of motivational profiles on sportspersonship orientations in secondary school physical education students: A self-determination theory-based perspective. *J. Teach. Phys. Educ. Online Advance*.
- Calahorra-Cañada, F., Torres-Luque, G., López-Fernández, I., and Carnero, E. A. (2017). Is physical education an effective way to increase physical activity in children with lower cardiorespiratory fitness? *Scand. J. Med. Sci. Sports* 27, 1417–1422. doi: 10.1111/sms.12740
- Canlı, U. (2013). *Tekirdağ İli Çorlu İlçesi İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya üniversitesi, Edirne.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Çelik, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme Kuramı*, H.Ü. Fen Fakültesi Yayınları, Ankara, 346.
- Çolak, E. (2018). *Sosyal Fayda Projelerinde Gönüllü Çalışan Üniversite Öğrencilerinde Mutluluk ve Psikolojik Yardım Aramaya Gönüllülük Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beyken Üniversitesi, İstanbul.
- Deci, E. L., and Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: human needs and self-determination of behavior. *Psychol. Inquiry* 11, 227–268. doi: 10.1207/S15327965PLI1104_01
- Delextrat, A., Esser, B., Beale, N., Bozon, F., Eldridge, E., Izadi, H., et al. (2020). Effects of gender, activity type, class location and class composition on physical activity levels experienced during physical education classes in British secondary schools: a pilot cross-sectional study. *BMC Public Health* 20:1590. doi: 10.1186/s12889-020-09698-y
- Diener, E., & Seligman, M. E. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest*, 5(1), 1–31.
- Diener, E., & Tay, L. (2012). A scientific review of the remarkable benefits of happiness for successful and healthy living. In Report of the well-being working group, royal government of Bhutan: Report to the United Nations General Assembly, well-being and happiness: A new development paradigm.

- Ekinci, H. B. (2018) Ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile başarı algıları. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Erden, C. & Özmutlu, İ. (2017) Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Kars ili örneği). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20), 415-425.
- Evangelio, C.; Sierra-Díaz, J.; González-Villora, S.; Fernández-Río, J. (2018). The sport education model in elementary and secondary education: A systematic review. *Movimento*, 24, 931–946.
- Genç, S., Tutkun E. & Acar, H. (2019) Lise öğrencilerinde beden eğitimi ve spor dersinin sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. (Muş ili örneği). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 21 (1-A), 23-29.
- Ghent, A. (2011). The happiness effect. *Bulletin of the World Health Organization*, 89(4), 246–247. <https://doi.org/10.2471/blt.11.020411>.
- Gibbons, S.L.; Ebbeck, V. (1997). The effect of different teaching strategies on the moral development of physical education students. *J. Teach. Phys. Educ.*, 17, 85–98.
- Gil-Madrona, P.; Samalot-Rivera, A.; Kozub, F.M. (2016). Acquisition and transfer of values and social skills through a physical education program focused in the affective domain. *Motricidade*, 12, 32–38.
- Göral, A. ve Akıncı, A. Y. (2023). Cinsiyet bağlamında kadın sporcular: Antik Yunan döneminden modern döneme kadınların spordaki yeri. *Spor Bilimlerinde Multidisipliner Araştırmalar*, 13-28.
- Gürsoy, S., Gürsoy, R., Zekioglu, A., & Çamlıyer, H. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Öğrenmeye Karşı Sorumluluk Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 9-17.
- Harvey, S.; Kirk, D.; O'Donovan, T.M. (2014). Sport education as a pedagogical application for ethical development in physical education and youth sport. *Sport Educ. Soc.*, 19, 41–62.
- Hassandra, M., Goudas, M., and Chroni, S. (2003). Examining factors associated with intrinsic motivation in physical education: a qualitative approach. *Psychol. Sport Exerc.* 4, 211–223. doi: 10.1016/S1469-0292(02)00006-7
- Hastie, P.A.; Sharpe, T. (1999). Effects of a sport education curriculum on the positive social behaviour of at-risk rural adolescent boys. *J. Educ. Students Placed Risk*, 4, 417–430.
- Hazar, G. (2019) Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarını etkileyen faktörlerin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Huppert, F. A. (2009). A new approach to reducing disorder and improving well-being. *Perspectives on Psychological Science*, 4(1), 108–111.
- Hünük, D. (2006). Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe üniversitesi, Ankara.
- Janssen, I., and Leblanc, A. G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *Int. J. Behav. Nutr. Phys. Act* 7:40. doi: 10.1186/1479-5868-7-40

- Jondeau E., Rockinger M. (2003). Conditional Volatility, Skewness, And Kurtosis: Existence, Persistence, And Comovements. *Journal Of Economic Dynamics & Control*, 27, 1699 – 1737.
- Kalajas-Tilga, H., Koka, A., Hein, V., Tilga, H., and Raudsepp, L. (2020). Motivational processes in physical education and objectively measured physical activity among adolescents. *J. Sport Health Sci.* 9, 462–471. doi: 10.1016/j.jshs.2019.06.001
- Karafil A.Y., Atay, E., Ulaş, M., Melek, C. (2017). Spora katılımın beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları üzerine etkisinin araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2): 1-11.
- Karasar N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 52.
- Kayıoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C. & Yüksel, Y. (2015) Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi (Karabük İli Örneği). *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 1045-1056
- Kirk, D. (2013). Educational value and models-based practice in Physical Education. *Edu. Philos. Theory*, 45, 973–986.
- Koç Y, Karabudak A.A.T. (2017). The relationship between sportsmanship level of secondary school students and their success regarding the religious culture and knowledge of ethics course. *Educational Research and Reviews*, 12(16): 754-761.
- Koopmans, T. A., Geleijnse, J. M., Zitman, F. G., & Giltay, E. J. (2010). Effects of happiness on all-cause mortality during 15 years of follow-up: The Arnhem Elderly Study. *Journal of Happiness Studies*, 11(1), 113–124.
- Kural, S. (2022). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları ile sportmenlik davranışları sergileme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre analiz edilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-16.
- Lagestad, P. (2017). Å velge aktiviteter selv som grunnlag for trivsel og mestring. En casestudie av kroppsøvingundervisningen ved en videregående skole [to choose activities as the basis for well-being and mastery. A case study of physical education at a high school]. *Acta Didactica*. 11, 1–18. doi: 10.5617/adno.2668
- Lagestad, P., Van den Tillaar, R., and Mamen, A. (2018). Longitudinal changes in physical activity level, body mass index, and oxygen uptake among norwegian adolescents. *Front. Public Health*. 6:97. doi: 10.3389/fpubh.2018.00097
- Lamoneda, J.; Huertas, F.J. (2017). Effects of a fair play program applied to young football players to improve sportspersonhip. *Rev. Iberoam Psicol. Ejerc Deporte*, 254, 244–254.
- Lathia, N., Sandstrom, G. M., Mascolo, C., & Rentfrow, P. J. (2017). Happier people live more active lives: Using smartphones to link happiness and physical activity. *PLoS ONE*, 12(1), e0160589. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0160589>.
- Layne, T.E.; Hastie, P.A. (2016). Analysis of teaching physical education to second-grade students using sport education. *Education 3-13*, 44, 226–240.
- Lonsdale, C., Rosenkranz, R. R., Sanders, T., Peralta, L. R., Bennie, A., Jackson, B., et al. (2013). A cluster randomized controlled trial of strategies to increase adolescents' physical activity and motivation in physical education: results of the Motivating Active Learning in Physical Education (MALP) trial. *Prevent. Med.* 57, 696–702. doi: 10.1016/j.ypmed.2013.09.003

- Meyer, U., Roth, R., Zahner, L., Gerber, M., Puder, J., Hebestreit, H., et al. (2013). Contribution of physical education to overall physical activity. *Scand. J. Med. Sci. Sports* 23, 600–606. doi: 10.1111/j.1600-0838.2011.01425.x
- Nas, H. (2019) Lise öğrencilerinde sportmenlik, öz-yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Ntoumanis, N. (2005). A prospective study of participation in optional school physical education using a self-determination theory framework. *J. Educ. Psychol.* 97, 444–453. doi: 10.1037/0022-0663.97.3.444
- Okut, S. (2017) Muş ili ve çevre ilçelerde ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutum düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Özdemir, M. (2019) Lise ve ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları ile sorumluluk duygusu ve davranışları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Özdiñç M, (2021). Fiziksel aktivite ve uyku kalitesi. (Ed. Hüseyin Tolga ESEN, Varol TUTAL), Spor ve sağlık alanında bilimsel çalışmalar 2 (53-70). Ankara: Gece Kitaplığı
- Perlman, D.J.; Karp, G.G. (2010). A self-determined perspective of the sport education model. *Phys. Educ. Sport Pedagog.*, 15, 401–418.
- Richards, J., Jiang, X., Kelly, P., Chau, J., Bauman, A., & Ding, D. (2015). Don't worry, be happy: Cross-sectional associations between physical activity and happiness in 15 European countries. *BMC Public Health*, 15, 53. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1391-4>.
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2007). "Active human nature," in *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Exercise and Sport*, Human Kinetics, eds S. H. Hagger, and N. L. D. Chatzisarantis (Leeds: Human Kinetics Europe Ltd.), 1–21.
- Sağın, A. E. & Akbuğa, T. (2019) Lisanslı spor yapan öğrencilerle yapmayan ortaokul öğrencilerinin bazı değişkenler açısından sosyal- duygusal ve ahlaki gelişim düzeyleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 2 (1), 45-56.
- Sánchez-Oliva, D.; Viladrich, C.; Amado, D.; González-Ponce, I.; García-Calvo, T. (2014). Prediction of positive behaviors in Physical Education: A self-determination theory perspective. *Rev. Psicodidáctica*, 19, 387–406.
- Sarıca, M. (2019) Üniversite öğrencilerinin spora karşı tutumlarının araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Saygılı G, Atay E, Eraslan M, Hekim M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1): 161-170.
- Schwamberger, B.; Curtner-Smith, M. (2019). Moral development and sporting behavior in sport education. *Eur. Phys. Edu. Rev.*, 25, 581–596.
- Siedentop, D.; Hastie, P.A.; van der Mars, H. (2020). *Complete Guide to Sport Education*, 3rd ed.; Human Kinetics: Champaign, IL, USA.
- Song, K.O. (2011). Exploring school characteristics affecting students' happiness. *J. Korean Educ.*, 38, 39–64.

- Ströhle, A. (2009). Physical activity, exercise, depression and anxiety disorders. *Journal of Neural Transmission*, 116(6), 777.
- Şenel E, Yıldız M. (2016). The investigation of bodily/kinesthetic intelligence and sportpersonship orientation of students in school of physical education and sport. *SSTB Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 19: 54-61.
- Şentürk, K. (2019). Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Şanlıurfa-Halfeti Örneği). Yüksek Lisans Tezi: T.C. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şirin, A ve Ulaş, E. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ve Karakter Eğitimi Uygulamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (30), 279-307.
- Taşgın, Ö. ve Tekin, M. (2009). Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Tekeli, H. (2017). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinde sportmenlik davranışlar sergileme düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Türkmen, M., & Varol, S. (2015). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin belirlenmesi:(Bartın İl Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64.
- Uğraş, S. ve Güllü, M. (2020). Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersindeki Mutluluk Düzeyleri ile Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Yapısal Eşitlik Modeli. *Journal of History School*, 44, 583-599.
- Uğraş, S., Serbes, Ş. (2019). Beden Eğitimi Dersi Mutluluk Düzeyi Ölçeği Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması, *Journal of Global Sport and Education Research*, 2(2), 1-10.
- Uğurlu, M. F. ve Şakar, M. (2015). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve Mutluluk Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(17): 461-469.
- Veenhoven, R. (2010). How Universal is Happiness? (Chap. 11). In E. Diener, J. F. Helliwell, & D. Kahneman (Eds.), *International differences in well-being* (pp. 328–350). New York: Oxford University Press.
- Vidoni, C.; Ward, P. (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. *Phys. Educ. Sport Pedagog.*, 14, 285–310.
- Yılmaz A, Esentürk OK, İlhan EL. (2017). Ortaokul öğrencilerinin ahlaki gelişimleri açısından sportmenlik yönelimleri. *Journal of Human Sciences*, 14(4): 4969-4988.
- Yılmaz, E., Özdiç., M. & Aydemir, R. (2021). “Genç Hentbolcularda Stres ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:7, Issue:80; pp:1209-1216.
- Yılmaz, E., Atay, E. (2021). Regular Exercise, L-Carnitine And Diabetes Type Ii. *European Journal Of Health & Science İn Sports*, 8(1), 17-25. Doi: 10.33598/V8i120213.
- Yücekaya, M. A. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 3(1), 27-37.